

TILSVAR TIL RIKSLØNNSNEMNDA OM KS SITT INNLEGG AV 16.08.2021

24. AUGUST 2021

SAK 2021/7

ARBEIDSTVISTEN MELLOM KS OG UNIOS MEDLEMSFORBUND OM

MELLOMOPPGJØRET 2021

1. Innledning

Det vises til vårt prosesskriv av 10. august d.å., og KS sitt innlegg datert 16.08.2021.

Unio vil i det følgende gi kommentarer og synspunkter på KS sitt innlegg.

2. Tvistens omfang

Tvisten gjelder meklingsresultatet etter forhandlinger og mekling etter HTA, kap. 6, pkt 6.2 (sentral tekst markert i gult):

Kapittel 6 Varighet og regulering 2. avtaleår

6.1

Hovedtariffavtalen gjøres gjeldende til og med 30.4.2022.

Hvis Hovedtariffavtalen til den tid ikke er sagt opp av en av partene med 3 – tre – måneders skriftlig varsel, er den fremdeles gjeldende i 1 – ett – år om gangen med samme gjensidige oppsigelsesfrist.

6.2

Før utløpet av 1. avtaleår, skal det opptas forhandlinger mellom KS og forhandlings sammenslutningene om eventuelle lønnsendringer for 2. avtaleår.

Partene er enige om at forhandlingene skal føres på grunnlag av den alminnelige økonomiske situasjonen på forhandlingstidspunktet og utsiktene for 2. avtaleår. Lønnsutviklingen i 2020 for arbeidere og funksjonærer i industrien i NHO-området, øvrige offentlige ansatte og andre sammenlignbare tariffområder legges til grunn for forhandlingene. En troverdig ramme for lønnsutviklingen i frontfaget i 2021 er også en del av grunnlaget.

Hvis partene ikke blir enige ved forhandlinger, kan partene si opp Hovedtariffavtalen innen 14 – fjorten – dager etter at forhandlingene er avsluttet og med 14 – fjorten – dagers varsel – med utløp tidligst 1. mai 2021.

Partenes valgte organer (representantskap, landsstyre, hovedstyre) skal ha fullmakt til å godkjenne et forhandlingsresultat eller meklingsresultat.

Krav og tilbud under forhandlingene har vært avgrenset til lønnstillegg og avsetning til lokale forhandlinger etter HTA kap 4 mellom Unio og KS. Tvisten er etter Unios oppfatning avgrenset til dette.

Årets oppgjør er et mellomoppgjør, og partene har ikke forhandlet eller meklet om innholdet i HTA kap 3.4 og 5. Disse bestemmelser ble avgjort i hovedoppgjøret i 2020 for tariffperioden fram til 30.4.2022, og følgende følger av bestemmelsene om virkningsdato, jf punktene 3.4.4 og 5.1:

«Virkningsdato for lønnsendringer er 1.5 med mindre partene lokalt kommer til enighet om annen dato for iverksetting.»

Etter streik i et mellomoppgjør bes KS om å dokumentere den påståtte «langvarig praksis» for forskjøvet virkningstidspunkt for lokale tillegg etter HTA kap 3.4 og 5.

Unio kan ikke se at det foreligger praksis for dette fra Rikslønnsnemnda etter streik i et mellomoppgjør. Nemnda har riktignok fastsatt slik kjennelse i sak 01/2020, men dette gjaldt et hovedoppgjør og et oppgjør der kommuneleger/fastlegers spesielle og mangesidige elementer var tema. Den sakens kjennelse og slutning har ingen relevans for årets mellomoppgjør i KS-området for Unios forbund.

Unio vil hevde at alle deler av gjeldende HTA, herunder gjeldende bestemmelser om lokale forhandlinger etter kap 3.4 og kap 5, skal følges fram til årets mellomoppgjør for HTA kap 4 stadfestes av Rikslønnsnemnda. Etter at streiken ble avblåst og de streikende gjenopptok arbeidet 4. juni, omfatter dette alle kapitler og bestemmelser i HTA i påvente av Rikslønnsnemndas stadfestelse av resultatet for nytt kap 4.

Dersom Rikslønnsnemnda fastsetter en kjennelse i tråd med KS påstand pkt 3, annen og tredje setning, vil denne bli bestridt rettslig i Arbeidsretten, da dette griper inn i allerede etablerte tariffbestemmelser for inneværende tariffperiode. Etter Unios oppfatning ligger dette utenfor nemndas kompetanseområde i denne sak.

3. KS-området, partene, forhandlingsordning/avtalestruktur og lønssystem i HTA

KS har siden 1988 hatt status og fullmakter som arbeidsgiverorganisasjon.

Hovedtariffavtalen for perioden 1.5.2020-30.4.2022 gjelder mellom KS og den enkelte arbeidstakerorganisasjon, jf HAs del A §1-2. HA del A er HTA kap 0. Alle arbeidstakerorganisasjoner har pr i dag likelydende hovedtariffavtaler som har partsforhold med KS.

KS har imidlertid flere hovedtariffavtaler, og alle disse bes framlagt av KS med angivelse av partsforhold, herunder partsforhold med frittstående forbund. Årslønnsvekst pr år for hovedtariffavtalene i 2019, 2020 og 2021 bes oppgitt.

Unio vil hevde at tilstedeværelsen av flere og ulike hovedtariffavtaler, tilsier at nemnda ikke er bundet til en kjennelse der Unios forbund må godta et dårligere resultat enn for de som ikke forkastet meklingsforslaget. Nemnda er heller ikke bundet til et resultat som er identisk med meklingsforslaget som ble forkastet. At Norsk Lektorlag som enkeltstående forbund tilknyttet Akademikerne aksepterte et forslag etter eget ønske, der de ble stående alene i konflikt etter at Unio hadde fått pålegg om tvungen lønnsnemnd, kan ikke tillegges vekt i denne sammenheng. Unio vil på denne bakgrunn hevde at nemnda står fritt til å fastsette en kjennelse og slutning i tråd med Unios påstand, og at forhandlingsystem og avtalestruktur i KS-området ikke er til hinder for dette.

4. Nærmere om meklingsresultatet i KS

Unio viser til prosesskriv av 10. august 2021 vedrørende vårt syn på reguleringsbestemmelsen for annet avtaleår, der følgende er markert som sentralt:

Partene er enige om at forhandlingene skal føres på grunnlag av den alminnelige økonomiske situasjonen på forhandlingstidspunktet og utsiktene for 2. avtaleår. Lønnsutviklingen i 2020 for arbeidere og funksjonærer i industrien i NHO-området, øvrige offentlige ansatte og andre

sammenlignbare tariffområder legges til grunn for forhandlingene. En troverdig ramme for lønnsutviklingen i frontfaget i 2021 er også en del av grunnlaget.

Unio vil hevde at anslaget (estimatet) fra NHO i forståelse med LO på 2,7% er for lavt, på tilsvarende måte som rammen for lønnsvekst i industrien i fjor ble estimert for lavt (estimert til 1,7%, men ble 2,2%). Økende optimisme og produksjonsoppgang i 1. kvartal publisert av SSB 22.april i år underbygger dette. De fleste estimater for lønnsveksten satt av andre enn NHO og LO, overstiger 3,0% i samlet lønnsvekst for industrien i 2021. Unio vil hevde at et mer troverdig anslag for lønnsveksten i frontfaget i 2021 er over 3,0%, og at partene skal følge en mer troverdig ramme gjennom reguleringsbestemmelsen i HTA kap 6, pkt 6.2, siste setning.

Dersom Unios påstand tas fullt ut til følge av Rikslønnsnemnda, har vi beregnet rammen for kap 4 (gruppe 1 som meklingsforslaget, og gruppe 2 og for ledere som vår påstand) til 3,1%, sammenlignet med uendret meklingsresultat på 2,82%. Dersom KS gis medhold i endret virkningstidspunkt til 4. juni for endringene i kap 4, blir rammen etter våre beregninger under 2,7% og overhenget øker med om lag 0,1 prosentpoeng inn i neste år med tilsvarende lavere disponibel ramme i 2022. KS sin påstand er dermed en dobbel økonomisk straff for en lovlig streik, gjeldende både i år og neste år. Dersom Rikslønnsnemnda kommer til en slik slutning, vil dette forsterke utfordringene innen helse – og utdanning, og reise spørsmålet om hvilket samfunnsoppdrag Rikslønnsnemnda er tillagt av Stortinget.

KS anfører for sin del om fordelingen av rammen at de la «særlig vekt på at *hele laget*, alle ansatte i alle yrker, både har ønsket og evnet å håndtere den krevende situasjonen» med henvisning til pandemisituasjonen i blant annet barnehager, skoler, eldreomsorg og andre deler av primærhelsetjenestene i sektoren. Dette er direkte i motstrid til meklingsresultatet med Norsk Sykepleierforbund (sak 2020-055), og en manglende oppfølging av meklingsresultatet med Utdanningsforbundet (sak 2020-057) etter at disse forbund hadde stemt ned resultatet i 2020-oppgjøret i uravstemning. KS så med andre ord helt bort fra disse meklingsresultatene i 2021-oppgjøret.

For øvrig – hvis en måler lønnsnivået i kommunesektoren etter utdanning for de med høyere utdanning – ligger kommunesektoren blant de laveste i norsk arbeidsliv, herunder sammenlignet med industrien (kilde TBU/NOU 2021:5 Grunnlaget for inntektsoppgjørene 2021, Vedlegg 4, Tabell 4.16):

Utdanning/ lønnsnivå	Industri i alt	Kommune eks skole/ undervisn	Skole/under- visning	Staten	Varehandel	Finans
Universitet/høy- skole tom 4 år	738 240	564 000	571 440	628 080	670 560	853 920
Universitet/høy- skole over 4 år	881 640	677 520	628 320	693 360	789 120	1 017 480

Dette viser med all tydelighet at KS og kommunesektoren lønner utdanning lavt. Dette har en klar kjønnsdimensjon, da kommunesektoren har en kvinneandel på 74%. Industrierbeidere (17%),

industrifunksjonærer (29%), varehandel (41%), finans (50%) og staten (50%) ligger langt under i andel kvinner. En statistisk tilnærming til frontfaget, vil ikke bedre dette.

Avsetning til lokale forhandlinger uten pro rata-føring er direkte i motstrid med meklingsresultatet med Unio i 2019 (sak 2019-013), der partene var enige om følgende i pkt III:

«I henhold til virkningstidspunkt og eventuelle føringer avtales under forhandlingene i 2020. Partene i meklingen skal ta stilling til at undervisningspersonalet som et minimum skal sikres en pro rata andel av den lokale avsetningen basert på andelen av den lokale lønsmassen.»

Siden 2020-oppgjøret ble så preget av pandemien, var partene enige om at dette måtte utsettes til 2021. I 2021-oppgjøret har KS sett helt bort fra denne føringen, på tross av at en slik føring langt på vei ble lovet i etterfølgende oppgjør etter mange års dokumentert dårlig erfaring med lokale forhandlinger for undervisningspersonalet. Så vidt vites hadde ingen andre organisasjoner tilsvarende utredninger og erkjennelse om behov for føringer som undervisningsstillingene, og ingen har tilsvarende svak lønnsvekst fra 2004 til i dag, jf vårt prosesskriv av 10. august.

På denne bakgrunn har årets mekling i KS-oppgjøret, sett i sammenheng med tilhørende meklinger for Unio og Unios 2 største forbund i 2019 og 2020, klart vist at meklingsresultater er uten verdi for løsninger fram i tid med KS som motpart. KS setter med dette hele meklingsinstituttet til side i lønnsdannelsen for kjernepersonell i primærhelsetjenesten, barnehager, grunnskolen og videregående skole. Mekling framstår som uten verdi for å løse hovedproblemet om lønnsvekst for undervisningsstillinger i grunnskole og videregående skole, samt felles erkjente lønnsbehov for kritisk personell i primærhelsetjenesten. Sett i et likelønnsperspektiv oppfyller ikke KS sine likelønnsforpliktelser som sentral part i norsk arbeidsliv.

5. Oppsummering

Unio vil på denne bakgrunn oppsummere med at KS ved meklingsforslaget og sin påstand ikke følger den avtalte forhandlingshjemmel i HTA kap 6, pkt 6.2. KS ser helt bort fra tidligere meklingsresultater, og at de fremmer, det vi vil hevde, er en tariffstridig påstand for Rikslønnsnemnda i et mellomoppgjør.

Dette svekker tilliten til KS som forhandlingsmotpart, og denne tilnærmingen til meklingsinstituttet og frontfagsmodellen er helt ødeleggende for tilliten til den norske modellen.

Dette er etter Unios oppfatning en alvorlig situasjon, da Unio representerer de deler av arbeidslivet i Norge som direkte og personlig utfører sentrale velferdstjenester til mennesker gjennom hele livet.

Rikslønnsnemnda bør vurdere denne saken meget grundig, da tilliten til systemet for lønnsdannelse for sentrale velferdstjenester står på spill.

Unio opprettholder på denne bakgrunn sin påstand slik den følger av prosesskriv av 10. august 2021.

Klemet Rønning-Aaby

(sign.)

Forhandlingssjef for Unio

Prosessfullmektig for Unio i Sak 2021/7